

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-1418/13
Sarajevo, 5.6.2013. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 10.06.2013

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-50-1-	15-	47/13	

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 52. sjednici održanoj 5.6.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na zastupničko pitanje koja je postavio Denis Bećirović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U privitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj: 05-50-1-1418/13
Sarajevo, 5.6.2013. godine

Poslanik SDP BiH doc.dr.sci Denis Bećirović u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 47. sjednici Zastupničkog doma održanoj 18.04. 2013.godine, postavio je sljedeće pitanje:

„Šta ste konkretno učinili ili šta planirate učiniti kako bi poboljšali prikupljanje i obradu statističkih podataka o poljoprivredi sukladno standardima i metodologijom EU?

Na postavljeno pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 52. sjednici održanoj 5.6.2013. godine, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

Obzirom na kompleksnost i obimnost područja statistike poljoprivrede odgovor na poslaničko pitanje poslaniku SDP BiH, doc. dr. sc. Denisu Bećiroviću daje se u okvirima domena statistike poljoprivrede uspostavljenim od strane Eurostat-a.

Odgovor se odnosi na rad i aktivnosti Agencije za statistiku BiH u suradnji sa entitetskim zavodima za statistiku, a u cilju prikupljanja i obrade podataka sukladno standardima i metodologijom EU.

1. PROIZVODNE STATISTIKE U POLJOPRIVREDI

1.1.Statistika biljne proizvodnje

U statistici biljne proizvodnje temeljni podaci se prikupljaju, agregiraju i objavljuju za razinu BiH, a na temelju usklađenih statističkih istraživanja u oba entitetska statistička zavoda i podružnici Brčko distrikta BiH. Usuglašenost sa međunarodnim standardima je prilično dobra, naročito po pitanju glavnih indikatora (površine u ha, proizvedene količine i prosječan prinos), a sukladno regulativom Vijeća 543/2009/EC. Agregirani su podaci o ostvarenim prinosima ranih i kasnih usjeva za razinu BiH za glavne skupine usjeva: žitarice, industrijsko bilje, mahunarke, povrće i stočno krmno bilje, voće i grožđe. Agencija za statistiku BiH dostavlja podatke EUROSTAT-u i FAO.

1.2.Statistika životinja i mesa

Redovito se prikupljaju, obrađuju i diseminiraju podaci o brojnom stanju stoke i stočne proizvodnje, kao i agregiranje podataka klanja stoke i peradi u klaonicama na temelju usklađenih istraživanja u obje entitetske statistike i podružnici Brčko. Podaci su dati po vrstama domaćih životinja i kategorijama. Indikatori su usklađeni sa regulativom Vijeća broj 1165/2008: broj zaklanih grla, neto težina i randman. Vršni se međunarodno izvješćivanje (podaci o proizvedenom mesu i broju zaklanih grla za razinu BiH). Buduće aktivnosti su vezane za procjene klanja stoke u kućanstvima.

Metode koje se koriste za prikupljanje podataka proizvodnih statistika u poljoprivredi temelje se na bazi procjena od strane općinskih procjenitelja za obiteljska poljoprivredna gazdinstva (preko 80% poljoprivredne proizvodnje). Ovaj metod nije dovoljno kvalitetan i EU legislativa zahtjeva prikupljanje podataka na bazi stratificiranog uzorka određene veličine.

Ni u jednom od entitetskih zavoda za statistiku ne postoji statistički registar poljoprivrednih gazdinstava, koji se može osigurati isključivo Popisom poljoprivrede (posebno obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava).

1.3. Statistika mlijeka

U 2011. godini dizajniran je upitnik i metodologija za istraživanje o prikupljanju kravljeg mlijeka i proizvodnji mliječnih proizvoda. Entitetski zavodi za statistiku proveli su pilot istraživanja na mjesečnoj razini. Dobijeni su indikatori o prikupljanju sirovog kravljeg mlijeka i proizvodnji mliječnih proizvoda. Indikatori i periodičnost su prilagođeni EU legislativi - Direktivi Vijeća 96/16/EC. Ovo istraživanje uvedeno je kao redovita aktivnost u 2013. godini. Podaci se dostavljaju Eurostatu putem eDamis web aplikacije.

Definirano je Godišnje pilot istraživanje o prikupljenom sirovom mlijeku (sve vrste mlijeka) i proizvodnji mliječnih proizvoda u mljekarama. Dizajniran je obrazac i urađena metodologija. Istraživanje je pokrenuto u 2013. godini kao pilot.

1.4. Statistika peradi i rasplodnih jaja

U suradnji sa entitetskim statističkim zavodima izvršene su pripreme za pokretanje probnih istraživanja (dizajnirani su upitnici i metodologije):

- Mjesečno izvješće o aktivnosti valionica/inkubatorskih stanica
- Godišnje izvješće o strukturi valionica/inkubatorskih stanica

2. AGROMONETARNA STATISTIKA

2.1. Statistika cijena i ekonomski računi u poljoprivredi

Uz pomoć projekata SIDA 2007-2009, IPA 2009 EAA i trenutnog Projekta IPA 2011 MBP intenzivno se radi na poboljšanju statistike cijena u poljoprivredi (OUTPUT-i i INPUT-i), kalkulacija tromjesečnih indeksa cijena, kao i kalkulacija elemenata ekonomskih računa. Redovito se prikupljaju podaci o cijenama outputa u poljoprivredi i izvršena je kalkulacija indeksa sa baznom 2005. i 2010. godinom. Također se prikupljaju podaci o inputima i vrši se kalkulacija indeksa.

Otpočet je eksperimentalni obračun dijela ekonomskih računa u poljoprivredi (OUTPUT). Trenutno se implementira regionalni projekat statističke suradnje (IPA 2011 MBP) koji traje do svibnja 2014. godine. Očekujući rezultati su: (i) Izvršen je tromjesečni obračun indeksa cijena 2010-1012. za outpute i inpute: (ii) izvršen eksperimentalni obračun vrijednosti outputa.

3. STRUKTURA FARMI – STRUKTURNE STATISTIKE U POLJOPRIVREDI

Ni u jednom od entitetskih zavoda za statistiku ne postoji statistički registar poljoprivrednih gazdinstava, koji se može osigurati isključivo Popisom poljoprivrede (posebno obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava). Procijenjuje se da u BiH ima između 250-300 tisuća malih obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava. Tek nakon uspostavljanja statističkog registra farmi (Popis poljoprivrede) moguće je provođenje statističkih istraživanja na bazi uzorka.

U BiH ne postoje strukturni podaci o poljoprivredi (broj gazdinstva, korištena poljoprivredna površina, objekti, radna snaga, mehanizacija – oko 400 indikatora.), jer Popis poljoprivrede nije proveden od 1960. godine. Popis poljoprivrede je obavezan u EU po regulativi Vijeća 1166/08 svakih 10 godina u punom obuhvatu, a svake tri godine na bazi uzorka. Popisom poljoprivrede se dobija kompletan statistički registar farmi i ogroman set strukturnih podataka farmi. BiH je jedina zemlja u Europi koja nije provela Popis poljoprivrede, niti je donijela Zakon o popisu poljoprivrede koji bi eksplicitno regulirao godinu i datum provođenja Popisa poljoprivrede. Sve EU zemlje su

Popis poljoprivrede provele u razdoblju od 2009. do 2012. godine uključujući i susjedne balkanske zemlje.

Nedostatak pouzdanih i točnih strukturnih podataka čini razvojne politike i strategije teškim, ako ne i nemogućim.

U ovom trenutku nema odgovarajuće zakonske legislative za Popis poljoprivrede u BiH. Očekuje se da će Zakon o popisu poljoprivrede u BiH, koji eksplicitno autorizira statističke institucije u BiH za prikupljanje podataka o poljoprivrednom sektoru, biti upućen u procedure donošenja od strane Parlamenata u BiH. Tako, potreba za ispravno planiranim i kvalitetno provedenim popisom poljoprivrede, usklađenim sa međunarodnim standardima pod nadzorom Eurostat-a, postaje očigledna i neophodna.

Agencija za statistiku BiH ujedno je označila provođenje Popisa poljoprivrede kao kratkoročan i hitan prioritet, te je u tom pravcu preduzeto sljedeće:

1. Dizajniran je set pitanja iz poljoprivrede i uključen je unutar popisnice P-2 Popisa stanovništva, kućanstava i stanova. Nakon provođenja Popisa stanovništva u listopadu 2013. godine dobit će se Adresar kućanstava koja imaju poljoprivrednu proizvodnju. Plan je da se Adresar koristi kao okvir za poseban Popis poljoprivrede (najkasnije dvije godine poslije Popisa stanovništva);
2. Agencija za statistiku BiH je u veljači 2012. godine inicirala osnivanje interesorne radne skupine za izradu Nacrta Zakona o popisu poljoprivrede u BiH, te je dostavila aktom 11-02-8-161-1-1/12 od 17.02.2012. godine Prijedlog odluke o formiranju interesorne radne skupine za izradu Zakona o popisu poljoprivrede u Bosni i Hercegovini sljedećim institucijama:
  - Federalnom zavodu za statistiku (Dobijen je odgovor 29.06.2012. godine aktom broj 01-02-735/12. U odgovoru su data mišljenja na tekst Prijedloga odluke i predložena su dva člana radne skupine). Aktom 01-02-995/12 od 17.09.2012 stav Federalnog zavoda za statistiku je da je potrebno donijeti jedinstveni Zakon o popisu poljoprivrede u BiH – PRIVITAK.
  - Republičkom zavodu za statistiku Republike Srpske (Nije dobijen odgovor – mišljenje, niti su predloženi članovi radne skupine). Nakon dva sastanka ravnatelja statističkih institucija dobijen je odgovor kojim Republički zavod za statistiku Republike Srpske smatra da nije potrebno donositi Zakon o popisu poljoprivrede na razini BiH imajući u vidu da je oblast poljoprivrede Ustavom BiH u nadležnosti entiteta, te činjenicu da ministarstva poljoprivrede egzistiraju na entitetskoj razini.
  - Ministarstvu Vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (Dobijen je odgovor 05.03.2012. godine broj 08-1-28-456-1/12. Imenovan je predstavnik ministarstva kao član radne skupine za izradu Nacrta Zakona o popisu poljoprivrede u BiH. U odgovoru je dat prijedlog da se u rad interesorne radne skupine uključe po jedan predstavnik entitetskih ministarstva poljoprivrede i Odjeljenja za poljoprivredu Brčko distrikta BiH.
  - Ministarstvu financija i trezora BiH (Dobijen je odgovor 14.03.2012. godine aktom broj: 05-02-2-1644-2/12 od 14.03.2012. godine. Ministarstvo financija i trezora BiH nije imenovalo člana radne skupine za izradu Nacrta Zakona o popisu poljoprivrede u BiH, te je mišljenja da se Odluka mora korigirati po pitanju financijskog aspekta, odnosno da se izrazi ocjena potrebnih financijskih sredstava i načini financiranja.

Pored naprijed navedenog, Agencija za statistiku BiH je svojim dopisima prema entitetskim statističkim institucijama kao najodgovornijim za Popis poljoprivrede u BiH tijekom 2012. godine insistirala na otpočinjanju ozbiljnih priprema za Popis poljoprivrede u BiH i osnovnom preduvjetu za pripreme - donošenje Zakona o popisu poljoprivrede (određivanje godine Popisa, financijska sredstva i organizacija) uzimajući u obzir sljedeće:

- Uključena su filter pitanja iz poljoprivrede unutar Popisa stanovništva 2013. godine. Dobit će se okvir za Popis poljoprivrede. Normalno bi bilo da se Popis poljoprivrede u BiH implementira godinu poslije;
- Zaključke Pododbora za poljoprivredu i Pododbora za statistiku u pregovorima EU-BiH gdje se traži unaprijeđenje statistike poljoprivrede sa akcentom na Popis poljoprivrede;
- U Planovima statističkih istraživanja u 2012. godini da sve tri statističke institucije u BiH imaju naznačenu aktivnost Izrade Nacrta Zakona o popisu poljoprivrede;
- Nema daljnjeg razvoja statistike poljoprivrede bez proizvodnje strukturnih podataka poljoprivrede - uspostave statističkog registra farmi i određivanja tipologija farmi. Nije moguće razvijati ostale elemente poljoprivrednih informacijskih sustava čiji je temelj Popis poljoprivrede (FADN i dr.). Nije moguće uspostaviti statistička istraživanja na bazi uzorka;
- Naši farmeri da ne mogu koristiti sredstva EU namijenjena za ruralni razvoj bez Popisa poljoprivrede;
- U regionu da smo jedina zemlja u kojoj nije implementiran Popis poljoprivrede ili se ne zna godina Popisa poljoprivrede;
- Kroz Procjenu Eurostata za BiH da Popis poljoprivrede, odnosno ozbiljne pripreme za implementaciju istog, treba otpočeti što je moguće prije;
- Članak 9. stavak 2. Zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova u BiH 2013. godine glasi: U popisu se prikupljaju sljedeći podaci o kućanstvima koja su raspolagala zemljištem i/ili stokom ili su se bavila poljoprivrednom proizvodnjom u posljednjih 12 mjeseci do dana popisa. Ovi podaci bit će izuzetno korišteni za izradu Adresara poljoprivrednih gazdinstava za potrebe provođenja posebnog popisa poljoprivrede (u daljnjem tekstu: Adresar), koji će biti uređen posebnim zakonom.

Sukladno gornjim informiramo Vas da je Agencija za statistiku BiH poduzela sve moguće po pitanju aktivnosti priprema za Popis poljoprivrede, ali je proces zaustavljen i nema pomaka po ovom pitanju u posljednjih godinu dana iz razloga stava Republičkog Zavoda za statistiku RS da Zakon na razini BiH nije potreban, a da se pripreme mogu obaviti putem rada interresorne radne skupine koja bi pripremila jedinstvenu metodologiju za organizaciju i provođenje Popisa poljoprivrede u BiH.

Agencija za statistiku BiH je stava da se Popis poljoprivrede kao skupo i sveobuhvatno istraživanje u BiH (kao i u drugim zemljama u okruženju i zemljama EU) ne može provesti (pripreme, implementacija i diseminacija) bez jedinstvenog zakona koji bi regulirao godinu i mjesec popisa, organizaciju – odgovornosti popisnih ureda i drugih tijela i osiguranje financijskih sredstava. Nakon toga se može implementirati zajednička metodologija u kojoj će učestvovati sva relevantna tijela iz oba entiteta i državna tijela (u fazama pripreme, implementacije i diseminacije rezultata Popisa poljoprivrede).

Vijeće ministara je na 49. Sjednici održanoj 08.05.2013. godine usvojilo Plan rada Agencije za statistiku BiH za 2013. godinu, sa prijedlogom odluke o usvajanju Plana rada. U usvojenom Planu u statističkoj aktivnosti 4.02.01.01. poljoprivredne strukture – Popis poljoprivrede u sadržaju aktivnosti pod 2. navedeno je „Donošenje Zakona o popisu poljoprivrede u BiH, kroz rad interresorne radne skupine imenovane od strane Vijeća Ministara BiH. U radu interresorne radne skupine će učestvovati predstavnici sve tri statističke institucije u BiH, MOFTER-a i entitetskih ministarstava poljoprivrede. Zakon će definirati: godinu i mjesec Popisa poljoprivrede, organizacijski aspekt – formiranje potrebnih censusnih tijela i druge institucije uključene u Popis, potrebna financijska sredstva i način financiranja.

Pored toga Europska delegacija u pregovorima sa BH delegacijom u Podoboru za statistiku i Podoboru za poljoprivredu, sigurnost hrane i veterinarstvo insistiraju na hitnom otpočinjanju priprema za Popis poljoprivrede. Eurostat, također insistira o hitnim priprema za Popis poljoprivrede.

U slučaju da država Bosna i Hercegovina što prije ne usvoji legislativu po pitanju Popisa poljoprivrede postoji mogućnost da Europska delegacija obustavi već odobrena sredstva IPA 2012 projekta u visini od 1,0 milijun EURA koji je predviđen kao tehnička pomoć pripremama za Popis poljoprivrede.

Ako Vijeće Ministara BiH donese odluku o osnivanju interesorne radne skupine za izradu Prijedloga Zakona o popisu poljoprivrede u BiH, time bi se odaslala poruka Europskoj delegaciji o ozbiljnim namjerama BiH da će provesti Popis poljoprivrede nakon Popisa stanovništva, čime bi bila otvorena vrata za financijsku i tehničku podršku Popisu poljoprivrede.

Zakonom o popisu poljoprivrede u BiH bi se definirala: godina i datum popisa, potrebna sredstva za provođenje, cilj i predmet popisa, tijela i osoblje popisa i dr. važna pitanja.

Ukoliko Zakon o popisu poljoprivrede u BiH ne bude u proceduri nije moguće planirati financijska sredstva potrebna za provođenje Popisa poljoprivrede za 2014-2016. u proračunima institucija BiH i entiteta.

Na kraju Vas informiramo o dijelu zapisnika sa sastanka privremenog pododbora sa 5. sastanka Privremenog pododbora za poljoprivredu i ribarstvo između Europske unije i Bosne i Hercegovine održanog u Sarajevo, 28. veljače 2013. godine vezanog za Popis poljoprivrede:

„U pogledu Popisa poljoprivrede delegacija EU podsjetila je na finacijsku pomoć za poljoprivredni popis iz IPA 2012, ali uvjet za korištenje ovih sredstava je usvajanje relevantnog zakonodavstva. Naglašena je i važnost Popisa poljoprivrede za strateško uređenje i kreiranje politika razvoja poljoprivrednog sektora u BiH, kao i za povlačenja sredstava iz IPA 2 financijskog okvira«.

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-1418-1/13
Sarajevo, 10.7.2013. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 11-07-2013			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
01-50-1-15-47/13			

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

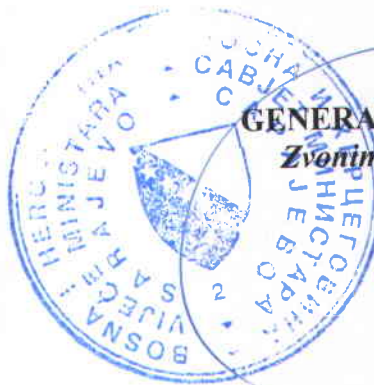
SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 56. sjednici održanoj 10.7.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na prvo zastupničko pitanje koje je postavio Denis Bećirović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U privitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj: 05-50-1-1418-1/13
Sarajevo, 10.7.2013. godine

Denis Bećirović, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 47. sjednici ovog doma, održanoj 18.04.2013. godine, postavio je sljedeće poslaničko pitanje:

1. „Šta ste konkretno učinili i šta planirate učiniti kako bi se donijele adekvatne mjere na državnom nivou za osiguranje kvaliteta voća i povrća“

Na poslaničko pitanje, Savjet ministara Bosne i Hercegovine je na 56. sjednici održanoj 10. 7. 2013. godine, utvrdio sljedeći

ODGOVOR

Jedna od obaveza koja proizilazi iz Akcionog plana Savjeta ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje posljedica pristupanja Republike Hrvatske Evropskoj uniji predstavlja i donošenje Pravilnika o tržišnim standardima za svježe voće i povrće. U cilju izvršavanja preuzete obaveze, Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH je sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske i Odjeljenjem za poljoprivredu Brčko distrikta BiH dogovorilo saradnju i zajednički rad na izradi teksta navedenog Pravilnika.

Obzirom da u Zakonu o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH nema osnova za donošenje ovog Pravilnika, dogovoreno je da se krene u izradu jednoobraznog teksta Pravilnika koju će koordinirati Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a isti će biti usvojen i implementiran od strane entitetskih nadležnih organa. Kako su sve nadležne institucije mišljenja da je izrada pomenutog podzakonskog akta neophodna, MŠTTO je pokrenulo aktivnost koordinacije izrade istog uz podršku entitetskih ministarstava i BD. Donošenjem ovog akta regulisaće se pitanje kvaliteta i zaštite domaće proizvodnje, ali je neophodno osigurati i obuke,

kako poljoprivrednih i fitosanitarnih inspektora, tako i proizvođačkog sektora za implementaciju ovog akta.

S tim u vezi Ministarstvo je u saradnji sa FARMA/USAID projektom organizovalo dvodnevnu radionicu na kojoj je uz učešće predstavnika relevantnih institucija izrađena prva radna verzija Nacrta Pravilnika o tržišnim standardima za voće i povrće.

Prema zaključku sa pomenute radionice Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH je organizovalo Javnu raspravu na kojoj je predstavljen Nacrt Pravilnika o tržišnim standardima za voće i povrće svim interesnim stranama u ovoj oblasti od kojih su dobijeni komentari na tekst Nacrta.

Dobijeni komentari su još jednom razmotreni na sastanku sa predstavnicima entitetskih ministarstava i inspektorata i uvršteni u finalnu verziju teksta pravilnika. Ujedno su dobijena mišljenja od nadležnih ministarstava trgovine o usklađenosti definicija i pojmova koje se navode u Pravilniku sa važećim zakonodavstvom u BiH iz ove oblasti.

Trenutno je pri kraju rad na usklađivanju odredbi Pravilnika sa uslovima trgovine koje propisuje EU, a koje ujedno moraju biti usklađene sa međunarodnim sporazumima o trgovini koje je BiH potpisala. Nakon završetka ovih aktivnosti, Nacrt Pravilnika o tržišnim standardima za voće i povrće će biti upućen entitetskim ministarstvima poljoprivrede na dalje usvajanje i implementaciju.

Projekat FARMA/USAID je ponudio podršku u vidu organizovanja edukativnih treninga za korisnike ovog podzakonskog akta u cilju njegove što uspješnije implementacije, a priprema trening planova je u toku.

Donošenjem ovog Pravilnika biće propisani opšti i specifični standardi potrebni za plasman voća i povrća na tržištu EU, a kojih se subjekti u poslovanju s hranom moraju pridržavati, kao i generalnih odredbi propisa EU o hrani, higijeni hrane i službenim kontrolama hrane što će imati izuzetno značajan uticaj na proizvodnju, trgovinu i tržište voća i povrća u BiH.

Ovim se ujedno osigurava i kontrola ispunjenosti propisanih standarda za plasman voća i povrća na tržište Bosne i Hercegovine, što znači da će ista pravila važiti i na našem kao i na EU tržištu, čime se sprečava uvoz i stavljanje na bh tržište roba upitnog kvaliteta.